

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

Кафедра історії та права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Леонід БАЧУРІН

«_____» _____ 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСЦИПЛІН**

Рівень освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: 033 Філософія

Освітня програма: Філософія

Мова навчання: українська

Робоча програма з навчальної дисципліни «Методика викладання філософських дисциплін» для здобувачів вищої освіти спеціальності 033 Філософія.

01 вересня 2021 року. – 9 с.

Розробник: Нікульчев М. О., доцент, к. філос. н., доц. каф. ІтаП

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ІтаП

Протокол №__ від «__» _____ 2021 р.

Завідувач кафедри ІтаП _____ Лариса МОІСЄЄНКО

Схвалено науково-методичною комісією 03 Гуманітарні науки

Протокол №1 від 1 вересня 2021 р.

Голова НМК _____ Микола НІКУЛЬЧЕВ

1. Загальна інформація

Форма навчання	Денна	Заочна
Статус	Обов'язкова	
Обсяг в кредитах ЄКТС	5	
Обсяг в годинах за навчальним планом, разом:	150	
в тому числі:		
лекції:	32	
практичні заняття:		
лабораторні заняття:		
семінари:	32	
самостійна робота:	86	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	
Дисципліну викладають	Нікульчев М. О. (mykola.nikulchev@donntu.edu.ua) https://donntu.edu.ua/gorn/kafedra-ip	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: ознайомлення та вивчення основних методів та принципів викладання філософських дисциплін.

Завдання: визначення специфіки методики викладання філософських дисциплін та її функцій; підготовка студентів до практичної професійної діяльності; підготовка та проведення лекцій; організація та проведення семінарів; організація самостійної роботи студентів; організація та проведення заліків та екзаменів з філософських дисциплін.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: структуру, зміст та основні характеристики методів та принципів викладання філософії;

Вміти: змістовно і логічно, науково і з гуманістичних позицій обґрунтовувати особисту думку щодо вирішення теоретичних і практичних питань, враховувати різноманітність існуючих підходів до них, не вагатися у випадку необхідності пояснення теоретичних положень, співвідносити їх з життєвими реаліями, визначати їх роль у житті суспільства й окремої людини та застосовувати відносно сфери своєї діяльності. Застосовувати основні методи та принципи викладання філософії в педагогічній діяльності.

Компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
4. Здатність бути критичним і самокритичним.
5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

6. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів).

7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

8. Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуально-філософської традиції у світовій.

9. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.

10. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

11. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

12. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.

13. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

Здатність використовувати (як усно, так і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні, читати фахову літературу англійською мовою.

15. Розуміння сенсу філософії – її інтелектуального й соціокультурного призначення, пізнавальних та культурних можливостей, історичної ролі.

16. Розуміння місця вітчизняної інтелектуальної традиції у світовій.

17. Знайомство зі змістом головних, визначних філософських творів, уявлення про специфіку філософської термінології.

18. Набуття навичок публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.

19. Здатність використовувати (як усно, так і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні, читати фахову літературу англійською мовою.

Програмні результати навчання:

1. Мати навички написання філософських текстів.

2. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.

3. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

4. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

5. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.

6. Розуміти сенс інтелектуального і соціокультурного призначення філософії, її пізнавальних та культурних можливостей, історичної ролі.

7. Мати обізнаність у головних філософських методах та дослідницьких підходах, розуміння етико-практичної значущості філософського знання.

8. Аналізувати та інтерпретувати гуманітарні тексти, виокремлювати та відтворювати смислову структуру тексту, оцінювати послідовність та валідність аргументації, виділяти продуктивні ідеї.

9. Використовувати відомі концепції та положення вітчизняних філософів у філософській теорії і практиці.

3. Очікувані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- Основ філософії, розвиток потреби оволодіння філософською культурою як необхідною складовою власної професійної культури.
- Сутності основних категорій наукового пізнання.
- Поглядів основних світових та вітчизняних філософів.
- Тенденцій розвитку філософських систем, сучасного соціального та наукового процесу.

Уміння:

- Самостійно аналізувати філософську наукову літературу та застосовувати категоріально-понятійний апарат філософії як методологічну основу для власного дослідження.
- Відрізняти прояви буденного, релігійного та наукового світоглядів та відповідно оцінювати їх.
- Розвивати свій кругозір та виробляти в собі елементи філософського світогляду.
- Осмислювати соціальні явища й процеси, орієнтуватися в них.
- Здійснювати пошук інформації через бібліотечні фонди, комп'ютерні системи інформаційного забезпечення, періодичну пресу.
- Використовувати набуті знання для аналізу глибинних змін, що відбуваються у всіх сферах суспільного життя під впливом науки, техніки для соціальної і гуманітарної оцінки науково-технічної діяльності та її наслідків як позитивного так і негативного аспектів (соціальних, екологічних та інших).
- Використовуючи філософський і, зокрема етичний потенціал курсу філософія та наукове пізнання щоби навчити долати крайнощі ідеології сцієнтизму і технократизму на шляху більш конструктивного підходу, що дозволяє позитивно осмислювати і вирішувати проблеми, породжувані наукою і технікою з позицій раціоналістичних і гуманістичних.
- Планувати та наповнювати необхідним змістовним матеріалом лекції, семінари тощо з філософських дисциплін.
- Знати й уміти використовувати методи та методики викладання матеріалу на заняттях у закладах різного рівня акредитації.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамени;
- стандартизовані тести;
- індивідуальні та командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання під час поточного контролю (за результатами семінарських занять та виконання індивідуальних або групових завдань) та підсумкового контролю.

	С.1/С.2	С.3/С.4	С.5/С. 6	С.7/С. .8	С.9/С. .10	С.11/ С.12	С.13/ С.14	С.15/ С.16	Інд. завд.	Поточ- ний конт- роль	Іспит	Максима- льний бал
Рядок 1	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	8	40	60	100
Рядок 2	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	4	20	60	80

У Рядку 1 зазначено можливу кількість балів для денної форми навчання. При відпрацюванні С/З, які пропущені з поважної причини (за наявності підтверджуючого документа), студент має можливість отримати до 2 балів за кожну з відпрацьованих тем (Рядок 1). У другому рядку наведена можлива максимальна кількість балів за відпрацьовані С/З при пропуску без поважної причини. При пропусках Лекцій їх необхідно самостійно законспектувати (згідно плану) та продемонструвати викладачеві наявність конспекту й переказати стисло його вміст. До іспиту допускаються студенти, які не мають пропусків Лекційних та С/З або вчасно (до передіспитової консультації) відпрацювали їх.

Результати підсумкового контролю оцінюються за 100-бальною шкалою та чотирибальною («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Відповідність між шкалами встановлюється наступним чином:

Оцінка	
За 100-бальною шкалою	Для екзамени, курсового проекту(роботи), практики, диференційованого заліку, кваліфікаційного екзамени, випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (проекту)
90 – 100	відмінно
74 – 89	добре
60 – 73	задовільно
0 – 59	незадовільно

6. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Методика викладання філософії як наукова дисципліна.

Тема 2. Навчальний процес з філософії та його характеристика. Мета викладання філософії, її зміст і методи навчання.

- Тема 3. Форми викладання: лекція.
 Тема 4. Форми викладання: семінар.
 Тема 5. Самостійна робота студентів.
 Тема 6. Заліки та іспити як підсумкові форми навчання.
 Тема 7. Основні засоби викладання філософії.
 Тема 8. Викладання філософії і профіль вузу.

6.2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Тема 1. Методика викладання філософії як наукова дисципліна.	4	
2	Тема 2. Навчальний процес з філософії та його характеристика. Мета викладання філософії, її зміст і методи навчання.	4	
3	Тема 3. Форми викладання: лекція.	4	
4	Тема 4. Форми викладання: семінар.	4	
5	Тема 5. Заліки та іспити як підсумкові форми навчання.	4	
6	Тема 6. Заліки та іспити як підсумкові форми навчання.	4	
7	Тема 7. Основні засоби викладання філософії.	4	
8	Тема 8. Викладання філософії і профіль вузу.	4	
	Усього годин	32	

6.3. Теми лабораторних занять

Лабораторних занять не передбачено.

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Тема 1. Методика викладання філософії як наукова дисципліна.	12	
2	Тема 2. Навчальний процес з філософії та його характеристика. Мета викладання філософії, її зміст і методи навчання.	10	
3	Тема 3. Форми викладання: лекція.	10	
4	Тема 4. Форми викладання: семінар.	10	
5	Тема 5. Заліки та іспити як підсумкові форми навчання.	10	
6	Тема 6. Заліки та іспити як підсумкові форми навчання.	10	
7	Тема 7. Основні засоби викладання філософії.	12	
8	Тема 8. Викладання філософії і профіль вузу.	12	
	Усього годин	86	

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Хрестоматія з історії європейської філософії : навч. посіб / ред. В.Л. Петрушенко . — Львів : Новий Світ-2000, 2020 . — 572 с.
2. Історія філософії : підручник / Г.І. Волинка, В.І. Гусев, Н.Г. Мозгова та ін. ; ред. Г.І. Волинка . — 2-ге вид. — Київ : Каравела, 2015 . — 479 с.

3. Філософи Донбасу : Історико-теоретичні нариси . — Донецьк : ГО "Асоціація філософів і релігієзнавців", ТОВ "Східний видавничий дім", 2014 . — 299 с.
4. Основи філософських знань : Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : навч. посіб. — К. : ЦУЛ, 2008 . — 1028 с.
5. Вступ до філософії : кредитно-модульний курс : навч. посіб. ; /за ред. Л.М. Нікітіна . — 3-тє вид., доп. та перероб. — К. : ЦУЛ, 2008 . — 257 с.
6. Історія філософії : підручник / Г.І. Волинка, В.І. Гусєв, Н.Г. Мозгова та ін. ; ред. Г.І. Волинка . — 2-ге вид. — Київ : Каравела, 2015 . — 479 с.
7. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : Хрестоматія / В.П. Андрущенко, Т.І. Андрущенко, Н.Б. Адаменко та ін. ; ред. Г.І. Волинка . — К. : Каравела, 2019 . — 464 с.
8. Філософія : підруч. для студ. вищих навч. закл. / Л.В. Губерський, В.П. Андрущенко, А.О. Баумейстер та ін. — 2-ге вид, перероб. та доп. — Харків : Фоліо, 2018 . — 621 с.
9. Філософія : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів усіх спец. / К.В. Кислюк . — 3-є вид. виправ. — Київ : вид-во Кондор, 2016 . — 230 с.
10. Філософія : навч. посіб. : вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії / В.Л. Петрушенко . — Львів : вид-во Львівської політехніки, 2014 . — 596 с.

7.2. Допоміжна

1. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко. — 2-ге вид., випр. й доп. — К. : Вид-во «Генеза», 1996. — 368 с.
2. Голубинцев В. О., Данцев А. А., Любченко В. С. Философия для технических вузов : учебник / В. О. Голубинцев, А. А. Данцев, В. С. Любченко. — Ростов н/Д. : Феникс, 2001. — 512 с.
3. История философии: учеб. пособие / Под ред. В. М. Мапельман и Е. М. Пенькова. — М. : Изд-во ПРИОР, 1997. — 464 с.
4. Історія філософії: підручник / Кер. авт. кол. В. Г. Кремень. — 2-ге вид., перероб. та доп.. — Х. : Прапор, 2003. — 768 с.
5. Кохановский В. П. Философия и методология науки : учебник / В. П. Кохановский. — Ростов н/Д. : Феникс, 1999. — 576 с.
6. Спиркин А. Г. Философия : учебник / А. Г. Спиркин. — М. : Гардарики, 2001. — 816 с.
7. Философия : учеб. пособие / Авт. кол. под рук. Е. Ф. Осичнюка, В. С. Зубова. — 2-е изд. — К. : Изд-во «Ника-Центр», 1997. — 384 с.
8. Алексеев П. В. Социальная философия : учеб. пособие П. В. Алексеев. — М. : ООО «ТК Велби», 2003. — 256 с.
9. Кальной И. И. Философия : учебник. — Симферополь : Бизнес-Информ, 2003. — 448 с.
10. Крапивенский С. Э. Социальная философия : учебник. — 4-е изд., испр. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. — 416 с.
11. Лазарев Ф. В., Трифонова М. К. Философия : учеб. пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — Симферополь : СОНАТ, 2003. — 352 с.
12. Мареев С. Н., Мареева Е. В. История философии (общий курс) : учеб. пособие /С. Н. марев, Е. В. Марева. — М. : Академический Проект, 2003. — 880 с.
13. Огородник І. В., Огородник В. В. Історія філософської думки в Україні : курс лекцій: навч. посібник / І. В. Огородник, В. В. Огородник. — К. : Вища шк.; Т-во «Знання», КОО, 1999. — 543 с.
14. Философия : учеб. пособие / Под общ. ред. Ю. А. Харина. — Мн. : Тетра Системс, 1998. — 432 с.
15. Філософія : навч. посібник / За ред. І. Ф. Надольного. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Вікар, 2001. — 457 с.
16. Філософія : підручник / За заг. ред. В. Г. Кременя, М. І. Горлача. — 3-тє вид., перероб. і доп. — Х.: Прапор, 2004. — 736 с.

7.3. Методична

Методичні рекомендації до індивідуальної роботи з курсу «Методика викладання філософських дисциплін» для студентів спеціальності 033 – філософія,

денної та заочної форми навчання [Електронний ресурс] / укладач А.М. Фесенко .
— Покровськ, 2020 . — 23 с. http://89.185.3.253:9080/list.php?IDlist=Q_1

8. Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.org.ua/library/philosophy/>
2. https://www.umsa.edu.ua/storage/kf_filosof/files/6oT7nwlCkZyC3ZHNzJiIY3pCdIpyB6hP2Yij8SN.pdf
3. https://shron1.chtyvo.org.ua/Horlach_Mykola/Osnovy_filosofskykh_znan.pdf
4. http://eprints.zu.edu.ua/20184/1/Saukh_Filosofija.pdf
5. https://shron1.chtyvo.org.ua/Petrushenko_Viktor/Filosofia_Kurs_lektsii.pdf
6. <https://app.box.com/s/ftf8eppmx36i83sab9759aqux7171dra>